

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Matyášové a soudců JUDr. Viktora Kučery a JUDr. Jakuba Camrdu v právní věci žalobce: **Ing. Z. E.**, zast. Mgr. et Mgr. Romanem Hoštou, advokátem se sídlem Hut'ská 160, Kladno, proti žalovanému: **Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy**, se sídlem Karmelitská 529/5, Praha, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 28. 5. 2019, č. j. 57 A 37/2018 - 32,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 28. 5. 2019, č. j. 57 A 37/2018 - 32, **se ruší** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Kasační stížností se žalobce (dále jen „stěžovatel“) domáhal zrušení v záhlaví označeného rozsudku Krajského soudu v Plzni (dále jen „krajský soud“), kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 22. 2. 2018, č. j. MSMT-2977/2018-2. Citovaným rozhodnutím žalovaný zamítl odvolání stěžovatele a současně potvrdil rozhodnutí Západočeské univerzity v Plzni (dále též „správní orgán I. stupně“) ze dne 25. 7. 2017, č. j. ZCU 022265/2017, kterým byla zamítnuta žádost stěžovatele o obnovu řízení ve věci pravomocně ukončené usnesením Západočeské univerzity v Plzni ze dne 18. 1. 2011, č. j. R-584-10; tímto usnesením byl podle § 156 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), zrušen:

- (i) vysokoškolský diplom č. ZČU*016848 ze dne 23. 8. 2005, kterým bylo stěžovateli osvědčeno řádné ukončení magisterského studijního programu v oboru „Právo a právní věda“ a získání akademického titulu magistr („Mgr.“), a
- (ii) vysokoškolský diplom č. ZČU*00755 ze dne 10. 10. 2008, kterým bylo stěžovateli osvědčeno získání akademického titulu doktor práv („JUDr.“).

[2] Důvodem zrušení obou uvedených osvědčení - vysokoškolských diplomů stěžovatele byl jejich rozpor s právními předpisy, a sice se zákonem č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

Zmíněný rozpor prvního vysokoškolského diplomu [ad (i)] se vztahoval k § 44, § 46, § 55, § 57 odst. 4 a § 63 zákona o vysokých školách a spočíval: 1. v celkové době studia, která činila 2 měsíce a 13 dní, 2. v nestandardním přijetí ke studiu (bez odůvodnění a mimo řádné přijímací řízení), 3. v nestandardním průběhu studia - zařazení rovnou do 5. ročníku s možností splnit toliko tři souborné státní zkoušky, 4. ve vykonání všech tří souborných státních zkoušek v průběhu letních prázdnin 2005 (zcela mimo oficiálně vypsané termíny a před osobami, které netvořily oficiálně jmenované komise) a 5. v absenci diplomové práce, jakož i obou jejich posudků. Rozpor druhého vysokoškolského diplomu [ad (ii)] se vztahoval k § 46 odst. 5 písm. a) zákona o vysokých školách a byl dán tím, že stěžovatel nesplnil zákonné podmínky, neboť řádně neabsolvoval předchozí magisterský studijní program a nezískal titul Mgr. ve studijním oboru právo.

[3] Veškerou korespondenci v dané věci, jakož i usnesení o zrušení obou uvedených vysokoškolských diplomů, správní orgán I. stupně stěžovateli doručoval na adresu: V., Praha 6, která neexistuje, nicméně je podobná adrese: V., Praha 6, na níž stěžovatel původně bydlel. Již od roku 2006 ovšem bydlí na adrese zcela jiné - a sice: D., Praha 10, na kterou mu správní orgán I. stupně nedoručoval. Na základě toho bylo stěžovateli znemožněno předkládat jakákoli tvrzení či důkazy v dané věci a výsledné usnesení mu bylo reálně oznámeno až dne 3. 4. 2014 poté, co se z vlastní iniciativy obrátil na rektorku Západočeské univerzity v Plzni. Uvedeného dne stěžovatel převzal usnesení o zrušení svých vysokoškolských diplomů, v němž byl současně poučen, že proti tomuto usnesení se nelze odvolat.

[4] Stěžovatel přesto odvolání proti usnesení podal. Poukázal v něm na to, že v důsledku doručování na nesprávnou adresu neměl možnost uplatnit žádné relevantní skutečnosti o svém studiu, k němuž poukázal na evidenci vedenou Západočeskou univerzitou v Plzni a zpochybnil shora uvedené závěry ohledně celkové doby svého studia (ad 1.), jakož i způsobu přijetí ke studiu (ad 2.). Konstatoval, že ke studiu byl zapsán dne 2. 5. 2004 a studium skončil (po třech semestrech) dne 23. 8. 2005. Celková doba studia tedy nečinila 2 měsíce a 13 dní, nýbrž 1,3 roku. Poukázal přitom i na své předchozí studium na Západočeské univerzitě v Plzni zahájené v roce 1994, které na vlastní žádost ukončil v roce 2000 z rodinných důvodů; k prokázání těchto tvrzení stěžovatel předložil jednak kopii rozhodnutí o přijetí ke studiu (ze dne 20. 6. 1994, FPR – A III/3a - 94), jednak kopii vyznění o ukončení studia (ze dne 4. 10. 2000, DFPR 101/2000). V roce 2004 byl stěžovatel znovu přijat ke studiu na Západočeské univerzitě v Plzni, jejíž statut přiznával právo na opětovné přijetí studentů, jejichž předchozí studium neskončilo z důvodu prospěchu. V součtu tedy fakticky studoval 7 let (nejprve od roku 1994 do roku 2000 a poté nově od roku 2004 do roku 2005). V závěru svého odvolání proto navrhl, aby usnesení ze dne 18. 1. 2011 bylo zrušeno a řízení zastaveno.

[5] Přípisem ze dne 13. 6. 2014, č. j. MSMT-15108/2014-2, žalovaný stěžovateli sdělil, že proti usnesení ze dne 18. 1. 2011 se nelze odvolat a lze ho tudíž považovat za pravomocné s tím, že jeho přezkumu se může domáhat pouze prostřednictvím příslušného správního soudu.

[6] Následně dne 3. 7. 2014 stěžovatel doručil správnímu orgánu I. stupně svoji žádost o obnovu řízení, v níž zrekapituloval dosavadní procesní průběh celé věci a uplatnil v podstatě shodnou argumentaci jako v podaném odvolání. Zopakoval, že neměl možnost uplatnit žádné relevantní skutečnosti o svém studiu a důkazy svědčící v jeho prospěch, které mohly odůvodňovat jiné řešení otázky, která byla předmětem rozhodování. Tuto argumentaci – zpochybňující závěr o nestandardním přijetí ke studiu a o jeho celkové délce – stěžovatel uplatnil též v žalobě proti usnesení o zrušení svých vysokoškolských diplomů, kterou doručil dne 3. 7. 2014 krajskému soudu.

pokračování

[7] Krajský soud usnesením ze dne 31. 3. 2016, č. j. 57 A 48/2014 – 66, podanou žalobu odmítl pro opožděnost podle § 46 odst. 1 písm. b) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“); v odůvodnění vyšel z toho, že napadené usnesení o zrušení vysokoškolských diplomů bylo stěžovateli fakticky doručeno dne 3. 4. 2014, kdy se s jeho obsahem mohl poprvé seznámit, a dvouměsíční lhůta pro podání žaloby tak uplynula dnem 3. 6. 2014. Proti citovanému usnesení krajského soudu podal stěžovatel kasační stížnost. Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 7. 12. 2016, č. j. 7 As 132/2016 – 59, kasační stížnost zamítl jako nedůvodnou; aproboval odmítnutí žaloby pro opožděnost a v odůvodnění mj. uvedl, že poučení stěžovatele o nemožnosti podat odvolání, které bylo součástí žalobou napadeného usnesení, bylo správné.

[8] V návaznosti na výsledek přezkumu ze strany správních soudů pokračoval správní orgán I. stupně v řízení o žádosti o obnovu řízení, které vyústilo ve shora citované rozhodnutí ze dne 25. 7. 2017, kterým žádost stěžovatele zamítl a obnovu řízení nepovolil. Připomněl, že stěžovatel uváděné důvody pro obnovu řízení mohl řádně uplatnit a také uplatnil již ve svém odvolání, potažmo v žalobě, kterou podal, avšak svým zaviněním opožděně. Podle názoru správního orgánu I. stupně tak nelze dojít k závěru, že by vyšly najevo „*dříve neznámé skutečnosti nebo důkazy*“ ve smyslu § 100 odst. 1 písm. a) správního řádu. Nenaplnění důvodu pro obnovu řízení podle § 100 odst. 1 písm. a) správního řádu posléze potvrdil i žalovaný z pozice odvolacího orgánu v rozhodnutí ze dne 2. 2. 2018. Připustil, že správní orgán I. stupně pochybil při doručování, kdy relevantní písemnosti i usnesení ve věci zrušení vysokoškolských diplomů zasílal na nesprávnou adresu stěžovatele. Uznal rovněž chybné konstatování kratší celkové doby studia stěžovatele; tato chyba však v celkovém kontextu sama osobě nemohla mít vliv na výsledek řízení, tj. na zrušení vysokoškolských diplomů stěžovatele. V jeho případě totiž byla doložena kumulace dalších závažných věcných i formálních nedostatků, a to při znovupřijetí ke studiu v roce 2004, v průběhu studia i při ukončení studia, které v podstatě vylučovaly možnost řádného ukončení studia a vydání předmětných vysokoškolských diplomů v souladu se zákonem o vysokých školách.

II. Rozhodnutí krajského soudu

[9] Rozhodnutí žalovaného napadl stěžovatel žalobou. V ní zopakoval, že ve věci zrušení vysokoškolských diplomů mu byla upřena jakákoli možnost jednat před správním orgánem I. stupně, neboť tento orgán mu nesprávně doručoval. Stěžovatel tedy neměl možnost obrany, kterou se snažil uplatnit nyní a opětovně poukázal na nesrovnalosti ohledně svého přijetí ke studiu a jeho celkové délky. Stěžovatel tak dle svého názoru uváděl a uvádí skutečnosti, které před vydáním usnesení ze dne 18. 1. 2011, neměl správní orgán I. stupně k dispozici; stěžovatel mu je nemohl předložit, neboť mu tento orgán doručoval na nesprávnou adresu. A proto podle jeho názoru byly naplněny podmínky pro povolení obnovy řízení ve smyslu § 100 odst. 1 písm. a) správního řádu.

[10] Krajský soud žalobu zamítl. Poukázal na smysl a účel obnovy řízení, její právní úpravu i související judikaturu – zejména na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 1. 2011, č. j. 8 As 18/2010 -113. Připomněl, že žádost o obnovu řízení představuje mimořádný opravný prostředek, který umožňuje zásah do pravomocného správního rozhodnutí – a to při splnění zákonných podmínek podle § 100 odst. 1 správního řádu. Tyto podmínky, resp. důvody obnovy řízení dle krajského soudu splněny nebyly. Z podání stěžovatele je totiž zřejmé, že důvodem povolení obnovy řízení mělo být to, že neměl možnost uplatnit určité rozhodné skutečnosti a důkazy vzhledem k procesním pochybením při doručování. Takové procesní pochybení správního orgánu I. stupně ovšem není dle názoru krajského soudu důvodem pro obnovu řízení; tím, co může a má primárně směřovat proti vadám v řízení, které předcházelo vydání

pravomocného správního rozhodnutí, je správní žaloba podle § 65 s. ř. s. Ta musí mít i nadále přednost před mimořádným opravným prostředkem – zde: žádostí o obnovu řízení. Podaná žádost o obnovu řízení na sebe nemůže převzít roli opožděně podané žaloby, neboť každý je povinen hledět si svých práv podle zásady *vigilantibus iura scripta sunt*, a to včetně dodržování zákonných lhůt.

[11] S ohledem na shora uvedené krajský soud souhlasil s postupem žalovaného, potažmo správního orgánu I. stupně, který obnovu řízení nepovolil, a již se blíže nezabýval jednotlivě uplatněnými žalobními tvrzeními ve vztahu k přijetí stěžovatele ke studiu a k jeho celkové délce.

III. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného, vč. repliky stěžovatele

[12] V kasační stížnosti stěžovatel pod obecný důvod dle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. podřadil námitky, v nichž připustil, že v žádosti o obnovu řízení uplatnil tytéž argumenty, jaké použil v odvolání, resp. správní žalobě proti usnesení ze dne 18. 11. 2011 o zrušení vysokoškolských diplomů. Tyto argumenty znovu zopakoval; především připomněl nedostatky v doručování uvedeného usnesení a snažil se vysvětlit i některé nesrovnalosti ohledně svého studia. Uvedl rovněž, že se důvodně domníval, že proti usnesení ze dne 18. 11. 2011 je možné podat odvolání, což posléze správní soudy popřely. To ovšem neznamená, že by nemohly být dané argumenty a důkazy ohledně studia stěžovatele použity v rámci obnovy řízení. Z hlediska důvodnosti obnovy řízení je podle stěžovatele podstatné, zda důkazy v době vydání rozhodnutí již existující, nemohly být použity před vydáním (resp. právní mocí) rozhodnutí, jehož obnova se žádá, a důvodnost obnovy nemůže být vyloučena jen proto, že byly (po právní moci rozhodnutí, o jehož obnovu jde) předloženy s jiným procesním prostředkem (nota bene nepřipustným). Na základě toho stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[13] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že se ztotožňuje se závěrem krajského soudu. Zdůraznil přitom, že případná procesní pochybení při doručování usnesení ze dne 18. 1. 2011 nejsou důvodem pro obnovu řízení a že v daném případě podmínky pro povolení obnovy řízení podle § 100 odst. 1 písm. a) správního řádu naplněny nebyly. Žalovaný proto navrhl zamítnutí kasační stížnosti.

[14] V krátké replice k vyjádření žalovaného stěžovatel setrval na důvodech své kasační stížnosti; shrnul svoji předchozí argumentaci s tím, že „*po peripetích s tímto sporem v mezidobí získal právnické vzdělání na jiné veřejné vysoké škole*“ a že si nedovede představit typičtější případ, kdy účastník nemohl uplatnit skutečnosti nebo důkazy, jež jsou mu ku prospěchu, v původním řízení, jak požaduje § 100 odst. 1 písm. a) správního řádu.

IV. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[15] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost byla podána včas, směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná, a stěžovatel je řádně zastoupen. Poté přezkoumal napadený rozsudek krajského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů, ověřil při tom, zda napadený rozsudek netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k následujícímu závěru.

[16] Kasační stížnost je důvodná.

pokračování

[17] Podstatou věci je posouzení závěru krajského soudu, který ve shodě s žalovaným neshledal důvodnou žádost stěžovatele o obnovu řízení, v němž mu byly zrušeny dva vysokoškolské diplomy osvědčující jednak řádné ukončení studia a získání akademického titulu Mgr., jednak získání akademického titulu JUDr.; ke zrušení obou vysokoškolských diplomů jako osvědčení vydaných dle části čtvrté správního řádu došlo po uplynutí necelých 6, resp. 3 let od jejich vydání - a to postupem podle § 156 odst. 2 správního řádu, který zní takto:

„Vyjádření, osvědčení nebo sdělení správního orgánu, které je v rozporu s právními předpisy a které nelze opravit podle odstavce 1, zruší usnesením správní orgán, který je vydal nebo učinil, a to s účinky ode dne, kdy bylo zrušované vyjádření nebo osvědčení vydáno anebo sdělení učiněno, nestanoví-li zákon jiný postup; takové usnesení lze vydat po dobu, po kterou trvají účinky vyjádření, osvědčení nebo sdělení. Na tento postup se přiměřeně použijí ustanovení hlavy IX části druhé o přezkumném řízení“.

[18] Postup podle citovaného ustanovení správního řádu lze považovat za jakési specifické řízení nikoli nepodobné řízení přezkumnému, které je svým charakterem dozorčním prostředkem, jehož smyslem je „napravit“ vyjádření, osvědčení či sdělení – tzn. jiné úkony správních orgánů, které jsou v rozporu s právními předpisy. To, že usnesení (zde: o zrušení vysokoškolských diplomů) vydané dle § 156 odst. 2 správního řádu představuje rozhodnutí ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s., tj. úkon správního orgánu, který zakládá, mění nebo závazně určuje práva nebo povinnosti účastníka, resp. dotčené osoby a podléhá přezkumu ve správním soudnictví, bylo opakovaně judikováno, jak poznamenal Nejvyšší správní soud např. v rozsudku ze dne 27. 3. 2014, č. j. 4 Aps 7/2013 – 25 (s odkazem na názor vyslovený ve svém předchozím rozsudku ze dne 5. 4. 2013, č. j. 7 As 109/2012 – 23, nebo v rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 27. 6. 2013, č. j. 7 A 86/2011 – 42, publ. pod č. 2955/2014 Sb. NSS); z pozdější doby lze poukázat především na rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2016, č. j. 2 As 170/2015 - 58, a ze dne 22. 6. 2016, č. j. 1 As 154/2015 - 50, které připustily podání žaloby podle § 65 odst. 1 s. ř. s. přímo proti usnesení o zrušení vysokoškolského diplomu. Na posledně uvedené rozsudky pak navázal Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 26. 10. 2016, č. j. 10 As 166/2016 - 56, v němž výslovně konstatoval, že výsledek řízení o zrušení diplomu zasahuje do veřejnoprávní sféry absolventa tím, že mu „odjímá právo užívat akademický titul a osvědčovat jeho získání vysokoškolským diplomem. Usnesení rektora dle § 156 odst. 2 s. ř. tedy má povahu „rozhodnutí“ ve smyslu ustanovení § 65 odst. 1 s. ř. s., které je přezkoumatelné ve správním soudnictví“.

[19] Naznačené možnosti přezkoumat usnesení o zrušení vysokoškolského diplomu u správního soudu stěžovatel využil. Proti usnesení ze dne 18. 1. 2011 podal žalobu ve smyslu § 65 s. ř. s. Tuto žalobu ovšem podal opožděně, a proto byla krajským soudem bez věcného posouzení odmítnuta, jak bylo podrobně popsáno shora. Současně se správní žalobou stěžovatel podal i žádost o obnovu řízení; v ní uplatnil prakticky totožné argumenty jako v podané žalobě, jež spočívaly v nesprávném doručování a v důsledku toho také v nesprávném, resp. nedostatečně zjištěném skutkovém stavu věci zejména ve vztahu k otázce přijetí stěžovatele ke studiu a jeho celkové délce.

[20] Stručně shrnuto: jak v žalobě, tak v žádosti o obnovu řízení se stěžovatel shodně dovolával vady řízení před správním orgánem I. stupně s tím, že měla za následek vydání nezákonného rozhodnutí – usnesení ze dne 18. 1. 2011 o zrušení vysokoškolských diplomů dle § 156 odst. 2 správního řádu. První otázkou, kterou si v této souvislosti musel Nejvyšší správní soud položit, je otázka, zda uvedené usnesení vůbec může být předmětem obnovy řízení, resp. zda lze v obecné rovině uvažovat o obnově řízení v případě postupu, resp. specifického řízení vedeného dle § 156 odst. 2 správního řádu.

[21] Z tohoto ustanovení – citovaného výše – vyplývá, že při rušení osvědčení má správní orgán postupovat přiměřeně podle ustanovení o přezkumném řízení. Přezkumné řízení podle § 94 a násl. správního řádu je zvláštní druh kontrolního mechanismu, tzv. dozorčí prostředek. Jedná se o univerzální právní nástroj nápravy nezákonnosti, k jehož aktivaci dochází z úřední povinnosti (*ex officio*). Zákonem předpokládané „přiměřené použití“ ustanovení o přezkumném řízení přitom vyjadřuje určitou podobnost mezi přezkumným řízením na straně jedné a řízením o zrušení osvědčení (vyjádření či sdělení) na straně druhé – a to včetně podobnosti toho, jakým způsobem mohou obě dvě tato řízení skončit. Přezkumné řízení, je-li zahájeno, může mj. vyústit v rozhodnutí, kterým je předchozí rozhodnutí, které bylo vydáno v rozporu s právními předpisy, (i) zrušeno nebo (ii) změněno, popřípadě (iii) zrušeno a věc vrácena zpět (odvolacímu orgánu anebo prvostupňovému správnímu orgánu); srov. § 97 odst. 3 správního řádu. Rovněž v případě řízení podle § 156 odst. 2 správního řádu právní úprava předpokládá, že bude zrušeno předchozí osvědčení (vyjádření či sdělení), je-li v rozporu s právními předpisy a nelze ho opravit.

[22] V nyní souzené věci se jedná právě o zrušení osvědčení - vysokoškolských diplomů stěžovatele a podle názoru Nejvyššího správního soudu není pochyb, že toto „zrušení“, k němuž došlo usnesením ze dne 18. 1. 2011, představuje „rozhodnutí ve věci“, jež může být předmětem obnovy řízení. I přesto, že se formálně jedná toliko o usnesení, je nutno poznamenat, že ve své podstatě nejde o rozhodnutí procesní povahy, nýbrž o rozhodnutí s velmi závažnými hmotněprávními účinky a dopady do právní sféry svého adresáta, tedy absolventa vysoké školy; viz výše zmíněná citace z rozsudku Nejvyššího správního soudu č. j. 10 As 166/2016 – 56. Není proto žádný rozumný důvod, pro který by měla být v případě řízení vedeného podle § 156 odst. 2 správního řádu *a priori* vyloučena možnost obnovy řízení za podmínek předpokládaných v § 100 správního řádu; ten v odst. 1 systematicky stanoví dva základní důvody obnovy řízení uvedené pod písm. a) a písm. b), které dále generálně podmiňuje určitým materiálním kritériem, přičemž správní orgán řízení obnoví pouze v případě, že je naplněn některý ze dvou důvodů a současně toto materiální kritérium (pochopitelně při splnění dalších zákonných podmínek). Podle § 100 odst. 1 správního řádu:

„Řízení před správním orgánem ukončené pravomocným rozhodnutím ve věci se na žádost účastníka obnoví, jestliže

a) vyšly najevo dříve neznámé skutečnosti nebo důkazy, které existovaly v době původního řízení a které účastník, jemuž jsou ku prospěchu, nemohl v původním řízení uplatnit, anebo se provedené důkazy ukázaly nepravdivými, nebo

b) bylo zrušeno či změněno rozhodnutí, které bylo podkladem rozhodnutí vydaného v řízení, které má být obnoveno,

a pokud tyto skutečnosti, důkazy nebo rozhodnutí mohou odůvodňovat jiné řešení otázky, jež byla předmětem rozhodování“ (materiální kritérium).

[23] Dlužno dodat, že citovaná právní úprava výslovně váže žádost o obnovu řízení na „účastníka“, nicméně při vydání vysokoškolského diplomu ani v rámci řízení podle § 156 odst. 2 správního řádu klasičtí účastníci řízení nevystupují (striktně vzato se jedná o dotčené osoby ve smyslu § 2 odst. 3 a § 7 správního řádu). To ovšem na shora uvedeném závěru ohledně první otázky nemůže ničeho změnit, neboť jak již bylo uvedeno, § 156 odst. 2 správního řádu počítá s přiměřeným použitím ustanovení o přezkumném řízení - a to především v zájmu ochrany práv nabytých v dobré víře. Podle § 95 odst. 4 správního řádu jsou přitom účastníky přezkumného řízení účastníci původního řízení, v němž bylo vydáno přezkoumávané rozhodnutí, jichž se přezkumné řízení týká, nebo jejich právní nástupci. Účastníci původního řízení jsou tak vlastně „vtáženi“ i do následného řízení přezkumného a analogicky je potřeba pohlížet též na stěžovatele, jemuž byly nejprve vydány vysokoškolské diplomy a posléze mu byly zrušeny. I jeho je nutno svým způsobem „vtáhnout“ do řízení dle § 156 odst. 2 správního řádu a umožnit

pokračování

mu, aby hájil svá práva. Ostatně správní orgán I. stupně se stěžovatelem fakticky jednal jako s účastníkem řízení a doručoval mu všechny relevantní písemnosti i výsledné usnesení – byť na nesprávnou adresu, což je však věcí jinou, v tomto kontextu nepodstatnou. Podstatné je, že na stěžovatele lze nahlížet jako na účastníka, k jehož žádosti je obecně možné obnovit řízení ve věci zrušení jeho vysokoškolských diplomů dle § 156 odst. 2 správního řádu.

[24] Na tento závěr navazuje druhá otázka, která je již podstatou věci samé a týká se zodpovězení toho, zda v tomto konkrétním případě byl dán důvod pro obnovu řízení podle § 100 odst. 1 písm. a) správního řádu, jak tvrdí stěžovatel. Důvod daný tímto ustanovením je založen na tom, že vyšly najevo „*dříve neznámé skutečnosti nebo důkazy*“ anebo „*se provedené důkazy ukázaly nepravdivými*“; pojem „*dříve neznámé skutečnosti nebo důkazy*“ je přitom nutno chápat v objektivním smyslu, tedy jako skutečnosti či důkazy, které účastník řízení znát nemohl a nemohl je v původním řízení uplatnit, jak uvedl Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 31. 1. 2011, č. j. 8 As 18/2010 – 113.

[25] Právě na tento rozsudek Nejvyššího správního soudu se krajský soud výslovně odkázal, aniž by se však blíže zabýval tím, zda je skutečně plně použitelný a přílehlavý i pro případ stěžovatele. Jakkoli je třeba obecně respektovat specifickou normativní sílu judikatury, nelze odhlédnout od toho, že případ stěžovatele se významně odlišuje od případu posuzovaného právě v rozsudku č. j. 8 As 18/2010 – 113; v něm bylo předmětem sporu nepovolení obnovy řízení ve věci povolení stavby tůně na sousedním pozemku, vč. nakládání s vodami, přičemž jako skutečnost zakládající důvod pro povolení obnovy řízení nebylo uznáno tvrzení o snížení hladiny spodní vody ve studni a o vlivu stavby tůně na hladinu podzemních vod. Nejednalo se totiž o tvrzení, resp. skutečnosti, které objektivně existovaly v době vedení správního řízení, ale až o následek, ke kterému došlo realizací předmětné stavby. V nyní souzené věci nejde o oblast stavebního řízení a dále – a to především – stěžovatel neuplatňoval skutečnosti či důkazy, které by byly následkem předchozího řízení. Naopak uplatňoval skutečnosti a důkazy, které v době vedení předchozího řízení o zrušení jeho vysokoškolských diplomů objektivně existovaly, avšak nemohly být ze strany stěžovatele uplatněny, neboť v důsledku nesprávného postupu správního orgánu I. stupně při doručování mu byla odňata možnost se tohoto řízení vůbec účastnit (viz výše).

[26] Jednoduše řečeno, stěžovatel se snažil uplatnit skutečnosti a důkazy, které objektivně dříve uplatnit nemohl, neboť s ním nebylo jednáno a nemohl řádně uplatnit svá práva. Konkrétně se jednalo o skutečnosti týkající se jednak celkové délky jeho studia na Západočeské univerzitě v Plzni, jednak způsobu, jakým byl k danému studiu přijat; k tomu stěžovatel odkazoval na evidence vedené Západočeskou univerzitou v Plzni a současně předkládal listinné důkazy v podobě rozhodnutí o přijetí ke studiu (ze dne 20. 6. 1994, FPR – A III/3a - 94) a vyrozumění o ukončení studia (ze dne 4. 10. 2000, DFPR 101/2000) s výslovným poukazem na to, že mu svědčí právo požádat o znovupřijetí ke studiu, vč. upozornění, že v takovém případě „*lze uznat jen běžné zkoušky a zápočty*“.

[27] Proti usnesení o zrušení vysokoškolských diplomů dle § 156 odst. 2 správního řádu není odvolání přípustné, a proto nelze vycházet z toho, že uvedené skutečnosti a důkazy stěžovatel mohl uplatnit v odvolání – viz § 100 odst. 2 věta druhá správního řádu, podle které platí, že „*[o]bnovy řízení se nemůže domáhat ten, kdo mohl důvod obnovy řízení uplatnit v odvolacím řízení*“. Podle názoru Nejvyššího správního soudu nelze dovozovat ani to, že uvedené důkazy a skutečnosti mohl a měl uplatnit výhradně v žalobě proti usnesení ze dne 18. 1. 2011, jak vyplývá z napadeného rozsudku. Závěr krajského soudu, podle něhož žaloba podle § 65 s. ř. s. má a i nadále musí mít přednost před žádostí o obnovu řízení, z ničeho neplyne a jako takový v současném systému ochrany práv nemůže obstát.

[28] Je třeba si uvědomit, že nejen žádost o obnovu řízení podle § 100 správního řádu, ale také žaloba podle § 65 s. ř. s. směřuje proti pravomocnému rozhodnutí a ve svém důsledku jde vlastně o dva subsidiární prostředky ochrany práv, které se rozhodně vzájemně nevylučují ani nijak nepodmiňují. To znamená, že stěžovatelem podanou žalobu napadající rozhodnutí ve věci nepovolení obnovy řízení nemohl krajský soud zamítnout s velmi zjednodušujícím odkazem na zásadu *vigilantibus iura scripta sunt*, aniž by se přitom zabýval jednotlivě uplatněnými žalobními tvrzeními. Tato tvrzení, resp. žalobní body týkající se celkové doby studia stěžovatele, vč. jeho přijetí, bylo nezbytné posoudit a zhodnotit, zda jsou způsobilá naplnit materiální kritérium každé obnovy řízení – tedy, zda „*mohou odůvodňovat jiné řešení otázky, jež byla předmětem rozhodování*“ (§ 100 odst. 1 *in fine* správního řádu). Ostatně žalovaný právě takto postupoval, přičemž v závěru odůvodnění svého rozhodnutí (str. 8) zcela jasně a srozumitelně vyjádřil, že meritorně nemohlo být rozhodnuto jinak, neboť se v daném případě jednalo o takovou kumulaci formálních i věcných nedostatků ve studiu stěžovatele, která vylučovala jiné řešení otázky, jež byla předmětem rozhodování.

[29] Posouzení tohoto klíčového závěru žalovaného se krajský soud zcela vyhnul, a to právě poukazem na zásadu *vigilantibus iura scripta sunt* (právo přeje bdělým), což nelze akceptovat. Jakkoli jde již od doby římského práva o obecně uznávanou zásadu, dle níž má každý aktivně a důsledně dbát svých práv, za daných skutkových a právních okolností nelze jinak, než tento poukaz považovat za nepřipadný a odporující zákonnému uspořádání subsidiárních prostředků ochrany práv.

[30] Skutečnost, že se stěžovatel poučením obsaženým v usnesení ze dne 18. 1. 2011 neřídil, odvolání podal a následně promeškal lhůtu k podání žaloby, na uvedeném nic nemění – i když tato procesní strategie je zarážející o to více, že sám stěžovatel měl absolvovat vysokoškolské právnické vzdělání a měl by být tím spíše bdělým a znalým věci. Z pohledu přezkumu Nejvyššího správního soudu je podstatné, že opožděné podání žaloby proti usnesení ze dne 18. 1. 2011 stěžovatele nijak nediskvalifikuje a nevylučuje naplnění důvodů pro podání žádosti o obnovu řízení [§ 100 odst. 1 písm. a) správního řádu] pravomocně ukončeného uvedeným usnesením o zrušení dvou vysokoškolských diplomů stěžovatele.

[31] Krajský soud má nepochybně pravdu v tom, že prosté procesní pochybení správního orgánu I. stupně, jež se týká nedostatků doručování, nemůže být bez dalšího důvodem obnovy řízení. Žádost o obnovu řízení jakožto mimořádný opravný prostředek se totiž primárně nevztahuje na právní vady, ale vady ve skutkových zjištěních, které však musí být natolik závažné, že by na základě nich mohlo být meritorně rozhodnuto jinak. Žalovaný vady ve skutkových zjištěních sice připustil, avšak v kontextu celé věci neshledal, že by byly způsobilé ovlivnit samotné meritum věci, tedy zrušení vysokoškolských diplomů stěžovatele. K tomu je potřeba – již jen pro úplnost – poznamenat, že v daném případě je zrušení vysokoškolských diplomů založeno na jejich rozporu se zákonem o vysokých školách, který spočíval v celkem 5 aspektech, přičemž stěžovatel vážně zpochybnil pouze 2 – a sice: celkovou dobu studia a nestandardní přijetí ke studiu; ke zbývajícím 3 aspektům (vztahujícím se k nestandardnímu průběhu studia, jednorázovému vykonání všech tří souborných státních zkoušek, a k absenci diplomové práce, vč. obou jejich posudků) se nevyjádřil.

[32] V dalším řízení před krajským soudem proto bude nutné zaměřit se právě na tento moment a zvážit, zda nepovolení obnovy řízení ob stojí s tím, že studium stěžovatele vykazovalo tak závažné vady, že by meritorně stejně nemohlo být rozhodnuto jinak, jak konstatoval žalovaný; tento generální materiální korektiv je velmi podstatný, neboť nemá smysl vést nové (obnovené)

pokračování

řízení podle § 156 odst. 2 správního řádu, pokud by bylo *prima facie* jasné, že by skončilo stejným výsledkem jako předchozí řízení – tedy zrušením vysokoškolských diplomů.

V. Závěr a náklady řízení

[33] Ve světle výše uvedeného Nejvyšší správní soud uzavírá, že shledal kasační stížnost důvodnou, a proto napadený rozsudek krajského soudu s odkazem na § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[34] V dalším řízení je krajský soud vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 3 s. ř. s.). To znamená, že na základě podané žaloby znovu přezkoumá napadené rozhodnutí žalovaného a v návaznosti na obsah podané žaloby posoudí, zda nepovolení obnovy řízení obстоjí či nikoli.

[35] V novém rozhodnutí rozhodne krajský soud rovněž o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e n í** opravný prostředek přípustný.

V Brně dne 16. prosince 2019

JUDr. Lenka Matyášová
předsedkyně senátu